

Vsem tem razstavnikom, pa tudi tistim, kateri niso tukaj imenovani, ker so v razstavo manj ali ne ravno posebnega sadja poslali, se komisija, ktera ni poslanega sadja samo le za razstavo vrstila, ampak ga tudi z velikim trudom po pravem imenu razločila, zahvaluje očitno, da so obogatili razstavo s svojim sadjem. V posebnih bukvicah, ki jih bo kmetijska družba v slovenskem in nemškem jeziku na svetlo dala, bojo vsi imenovani, ki so se vdeležili razstave. Tiste razstavnike pa, kateri imajo žlahne jabelka ali hruške in ktere bojo v teh bukvicah kot take (žlahne) zaznamovane, prosi komisija še posebno, naj bi prihodnjo spomlad cepičev c. k. kmetijski družbi v Ljubljano poslali, da se potem razdelijo po deželi in tako prav povzdigne domača sadjoreja.

Drugi pot se imenujejo razstavniki, ki so prejeli častne pisma za druge vrste razpostavljenih pridelkov in izdelkov.

### Razsodba o celjski razstavi.

„Kako se je nek obnesla tista razstava, o kateri smo unikat govorili v „Novicah“? Žal mi je, da nisem mogel tje romati; pa mislim, da bodo že „Novice“ povedale, kako je kaj bilo.“

Tako si misli marsikter kmet, ki zavolj posebnega dela, branja, sejanja itd. ni mogel razstavne dni iti v Celje. Res je, naj ti bo žal, dragi kmetovavec, za to razstavo; pa tvoja druga želja naj se spolni, namreč ta, da po „Novicah“ zveš, kakošna je bila razstava. Da pa golo resnico dobiš, bom na kratko razložil, kaj so razstavni sodniki razsodili.

Razstavne stvari (predmeti) so bile razdeljene na štiri dele.

Prvi razdelek je obsegal poljske in vrtnne pridelke. Sodniki so pri tem razdelku spoznali, da so darila vredni sledeči pridelovavci: Gospod Franc Otorepec, prvosednik podružnice brežke, Spritzei iz Lutmerka, Frohlik, župan celjskega obrežja, J. M. Wokaun, prvosednik podružnice celjske, in njegova čast. gospá, kmet Vizjak, grof Mensdorf-Pouilly baron Hakelberg, Schnitzer žl. Lindenstamm, kmet Sbobian, Stiglitz, stotnik Smerczek, Grabič, Hostonski, Neuner.

Drugi razdelek je obsegal vina. Sodniki so si odločili razna vina pojedinih podružnic posebej razsojevati, ne pa vsa vina brez razločka kraja, v katerem so rastle. Primerne (relativne) prednosti so bila toraj vina sledečih razstavnikov vredna spoznana v celjski podružnici: Gosp. J. M. Wokaunove, Derčeve, grof Mensdorfove, — v podružnici konjički: konjičke grajščine in g. Hebenstreit-ove, — v p. brežke: gospé Hercogove rudeči drenovčan, gosp. H. Delkottove in Kopačeve, — v ptujski: Franc Janeževe, — v radgonski: Bratkovičeve in Tapeinerjeve, — v mariborski: grajšine Rothwein (Razvanje?) z razsodkom izvrstnosti, — v lutmerški: A. Schenkelove.

Tretji razdelek: živina. Vreme ni bilo jako ugodno, da bi se bilo razstavnikov vdeleževalo s svojo živino; vendar je bila lepa in darila vredna, posebno teh-le razstavnikov: Schnitzerjeva žl. Lindenstamma (raznovrstna goveda), Wokaunova (svinje in perutnina), Franc Zužatova (bik), bar. Wakelbergova (goved in svinje), Fridrihova (koštrun in perutnina); Zimatova mlaj. (krave), Plešivšnikova (ovce); Strosova (pastuh).

V četrtem razdelku so bile razstavljene mašine (stroji) in drugo orodje. Hlubek-ova, Ransomes in Sims-ova, Arndorfer-ova rezavnica se je jako dopa-

dala. — Härtel in Bergmanova ruživnica (mašina za koruzo ružiti) je bila obče pohvaljena in priporočana, kakor tudi Ransomes-ove žrmlje (Schrottmachine). Najbolja ožemnica (Traubenquetschmaschine) je bila spoznana gosp. Wokaun-ova. Za male posestnike je posebno pohvaljena Quandest-ova vetrnica (Windmühle) iz Maribora, tako tudi sevnica. Plugov je bilo veliko; najpripravnejši pa se je zdel Vizjakov; „posebno priporočuje“ odbor razsodivni vrtečo vinsko sesavnico, ki sta jo naredila Härtel in Bergman v Gradcu in izstavil Gottsbacher; velja pa 135 gold. Vrtnarsko orodje bratov Ditmar-ov iz Heilbrona je tudi posebno omenjeno kot izvrstno. Veliko hvalo si je zaslužil in pridobil gosp. učitelj Vlies iz Laškega, ktereга učenci so precej lepega orodja v malem naredili. Vse te mašine so gospodje tudi poskušali pred mnogim občinstvom; se vé da bi bilo še več gledavcev prišlo gledat lepih in hasljivih stvari, ako ne bi domá bilo toliko dela ravno takrat. Vendar je bilo za prvo poskušnjo precej razstavnikov, dosti razstavnih predmetov in obilo gledavcev, tako, da smemo zadovoljni biti s tem uspehom. Gotovo ni nobenemu žal, ki se je vdeležil hasljive razstave. Čudno je, da najbližja okolica je najmanj razstavnikov imela, najdaljša (brežka) pa največ; gotovo, ker je celjsko podružnico toča zadela.

Končali so razstavo z obedom, pri katerem je obče spoštovani c. k. okrajni predstojnik gosp. Lichtenegger slovensko zdravico napil kmetom svojega okrožja, posebno pa nam dobro znanemu gospodarju Vizjaku, kateri je v krepki slovenski besedi to zdravico odzdravil. Brala se je obča zadovoljnost na licih nazočnikov; bralo se jim je v zaupljivem očesu, da ne bodo zamudili priložnosti, ako se bodo imeli vdeležiti druge leta druge razstave morebiti v drugi podružnici. Hvala toraj za ta uspeh ne le vsem razstavnikom in podpirateljem občekoristnega podvzetja, temuč in posebno še odboru celjske podružnice, ki se ni vstrašil niti hrupa sovražnega, niti truda in znoja svojih rok, da je le razstava bila mogoča. Da bi se le tudi še po drugod na slovenskem Štajarju tako krepko obnašale podružnice kmetijske kakor tu! Potem bi morebiti bilo mogoče uresničiti tisto misel, ki se je v nekem dopisu v „Napreju“ izgovorila, da se namreč vse slovenske podružnice na Štajarskem zlijejo v jedno slovensko kmetijsko društvo. Dasiravno je tu pa tam slišati voljnih glasov na ta namen, vendar nam bo treba čakati nove društvene postave (Vereinsgesetz), ker na podlagi stare postave se ne bi lahko dalo ustanoviti omenjeno društvo. Dokler pa nove postave ne dobimo, delajmo pridno ne le vsak na svojem polji, temuč tudi v učilnicah, v čitavnicah, v razstavah, v raznovrstnem poduku naroda milega, da ne bo dremal kmet, kadar pride čas možkega delovanja. Z Bogom!

Ivan Gršak.

### Nova iznajdba.

**Kako pisma in vsako drugo pisanje lepo, dober kup in hitro kopirati ali ponatisniti.**

8. list dunajskega časnika „Neueste Erfindungen“ naznanja, da je gosp. Moric Grell, inženir in tehniški tajnik (sekreter) pri fužinah v Rešici, iznajdel napravo, da se vsako pisanje dober kup, lepo in hitro ponatisne ali kopira.

Od te iznajdbe, ki ima za naše cesarstvo privilegijo, je v 14. listu omenjenega časnika priloložen en tak natis, za ktereга celó ni treba mašine (kopirpresse), ampak se dá s samo roko napraviti.

Pisarnicam vradnij, trgovcem in vsem, ki želijo več iztisov kakega pisanja napraviti, utegne ta novica važna



biti. Kdor želi te naprave, naj se obrne do vredništva časnika „Neueste Erfindungen“ (gospoda dr. Ferdinanda Stamm-a) na Dunaj, da izve, koliko velja ta stvar itd.

## Natoroznanske stvari.

### Severni medved.

Severni medved (*Ursus maritimus* ali *polaris*) je največa podzemeljska žival na severji, pa tudi najnevarnejša. 8—12 čevljev je dolg. V glavo je podoben psu, samo večja je, kakor našemu medvedu, vrat tudi večji, rep pa krajši. Tudi širji gobec ima, večji smrček, večji nosnici. Severni medved je večidel bel tako, kakor mleko, nekteri pa rumenkast. Dlako ima gosto, dolgo pa voljno. Ona ima po dva mlada.

Ta medved živi ob ribah, morskih pséh in tičih, ob morskih dojilkah — ob njihovih ostankih, ki jih stran mečejo tamkajšnji prebivalci, ki lové take živali. Zatoraj družim živalim nič neče, pa se tudi nič ne boje ga, kakor da bi znale, da ne mara za-nje, še beže ne pred njim, blizo k njemu pa vendar neté, raje so le od daleč, kakor da bi spoštovale ga, ker je tako velik ta mrcina. No, pa sej ta kosmatin se tudi ne bori tako rad, kakor bi lahko mislil kdo. To je da, v zverinjaku ne živi ob teh živalih, ampak mora biti zadovoljen le z drugačnim mesom in kruhom, samo polivati ga morajo, zato da mu ni prevroče, če ne, ne bi dolgo vozili ga po svetu, zlasti po gorkejših krajih ne.

Al za človeka, za tega mu pa ni tako malo mar. Ta kocin, kakor hitro zagleda kterege, precej mu gré naproti, časi pa se tudi naključí, da se nevéde snideta. Takrat mrha kar zgrabi človeka, toda malokdaj zmore, ker severnjaci dobro vedó, kako je, da rad napada, zatoraj je vsak orožen, kadar gré kam venkaj.

Poleti ni tako nevaren, ker le ob morji, ob vodi pohaja, pa morske živali loví. Tačas se prav presneto gostí in mastí, tako, kar iz njega ne gleda skor; ali pozimi, tačas je pa spak ž njim tačas časi. Plavati zná dobro. Miljo \*) dalječ, še dalje časi plava od obale, pa ne vpeha se. Kadar se mu zdí, spleza pa kar na kako skalo v morji in preží na živali. Če počiva, pa želahko plava 10 milj daleč, sicer pa ne vém, da bi.

Kadar se zima začne, takrat zapustí led in gré zopet na zemljo, zato, da se zakoplje v sneg. Led na morji pa ledena tla dobro pozná, tako, da še človek ne tako. Dobro se spominjam, da sem čital, da je slavní ladijevodja Parry več mescev sankal \*\*) po ledeni plošči, za katero je mislil, da se vozi po ledeni zemlji, pa se je le po ledu na morji. Medved pa se gotovo ne bi bil tako motil; sej tudi niso pozimi še nikoli nobenega medveda dobili, da bi bil spal na kaki ledeni plošči, ampak vselej le na zemlji v snegu.

Od kraja septembra mesca zapustí morje, potlej pa gré na zemljo. Živeža mu toraj primanjkuje, zato je pa za severnjake že nevarnejši in za mornarje. To se vé, živeti pa mora, zatoraj stiče, koder more. Zato napada barke. Ker dobro pleza, pleza po barki tako, kakor bi šel po kaki lestvi, ker ima tako močne in ostre kremplje. Zato \*\*\*) mornarj isvoje barke sè snegom ometajo prav na rahlo, in kadar začne plézati, bezájo ga in pehajo nazaj v sneg. Vés se skrije v sneg grdoba, ko se zvrne va-nj, in ko se obrača, otresa, pripravlja zopet navzgor, tačas ga pa ubijó.

Samo enega medveda se popotni ne boje tako zeló. S svojimi dolzimi bodali, sè sekirami in še z drugačim

orožjem mu kmali pokažejo, kar mu gré; ali kadar je taci kosmatincev po 6—10 skupaj, takrat jim pa šmenčano prede, vzlasti če barko napadajo.

Pa ti ljudje so časi presrčni, veliko srčnejši, kakor so res. Nekteri se rad baha, da se nič ne bojí, da sam užene še tacega kocinca, ali kadar se prikaže kak medved sam, pa da se ga podstopi kak tak bahač, gotovo mu pomeri hlače, naposled ga pa še umorí — gotovo, kajti nič mu ne more sam z nikakoršnim orožjem. Tisto bodalo, to je presneto slabo za-nj, za tacega korenjaka, ker kar pritisne ga s taco, pa je zlomljeno, če je tudi z železom okovano, to je vse eno. Teče pa tudi nihče tako ne, da bi mu ušel. Medved prav za prav ne dere tako, ampak vendar, unesti je nihče ne more mu.

(Kon. prih.)

## Jugoslovansko slovstvo.

### Kriesnice.

Pesmi zložene po neimenovanem pesniku. Na svetlo dane po A. Lukšiču.

Kakor se nam pripoveduje v opombi dodani živopisu natisnjenem v dr. Bleiweis-ovih „Ziatih klasih“ na strani 30., zapustil je leta 1837 Stanko Vraz slovenščino ter se stalno lotil ilirskega jezika, in na ta način je kot pravnik v Gradcu napisal najkrasneje svoje delo: Djulabije. Glavni predmet te pesmi je ljubav do neke devojke Julije (zato po talijanskem izgovoru imena „Giulia“ ime tega dela, in to je pravi početek temu imenu), al zraven je lego slavenstva sploh in posebno slovenskega naroda opisoval tako živo, da ilirska poezija do letos ni imela lepšega takega dela. Zato že za naprej slovenski mladini in posebno slovenskim pesnikom priporočamo to delce, ki se ravno sedaj na račun ilirske matice tiska med vsemi pesniškimi deli Vraz-ovimi.

Al pravi namen nazočnih vrstic ni, da priporočam dela Vraz-ova, ampak novo delo „Kriesnice“ pesnika, ki nam taji in skriva svetlo svoje lice, menda ne od srama, ampak bolj od strahu, ker sam pravi na str. 48. „U nevolji, u nesgodah Bojske (boječ se) svaku pjesmu gradim“, in „... nije pravo znati, što je više men' opasno, Diku (ljubo) ljubiti, il pjevati.“ Ni tedaj očitno rečeno ime, dasiravno ga vsak na Hrvaškem zná iz daleč.

Ni po naključbi, da sem s početka omenil Vraz-ove „Djulabije“; duh tega dela v glavnem namenu, dasiravno ne v zunanjem liku, enak je tem novim pesmam, ktere so najprvle bile natisnjene v Karlovškem „Glasonošu“, in pozneje pri A. Lukšiču posebej natisnjene v lepem, al precej dragem izdanju.

Da to knjižico priporočamo Slovincem in posebno Slovenkam, rekel bi, da je naša dolžnost, ker je pesnik te pesmi napisal z ozirom „splošno jugoslavenskim“, ali kakor po primeru Fr. Račkega piše „slovenskim“, ne pa samo za Hrvato-Srbe; vsaj jih uvodna pesem sama posvečuje „Sestram trojiem, Hrvaticam, Srbkinjam, Slovenkam“ ter jih jim priporoča tako:

Neznani jih pjesnik evo  
Preporuča sesticama,  
Vamo jih je triema pjevo,  
Sad ih daje na skrb Vama. \*)

Ravno tako v pesmi 48. knjižnici nalaga:

Gledaj biti u voljici  
Slovenskomu liepu čedu  
I Srbkinji, Hrvatici,  
Što te sve tri razumiedu. \*\*)

\*) Dr. Zimmerman celó pravi, da plava po deset milj daleč od kraja, pa ne vem skor, če bi verjel ali ne. Pis.

\*\*) Sanka tisti, ki se na sanéh vozi. Pis.

\*\*\*) Pa zato tudi, da mráz prehude sile ne dela jim. Pis.

\*) Evo = glej; sad = sadaj, zdaj; dvobroj Vama v štokavskem jeziku pomešan z množnim številom.

\*\*) Čedo, dete; voljica od volja.